

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Katolická teologická fakulta
Thákurova 3, 160 00 Praha 6

Posudek oponenta na diplomovou práci

Autor/autorka práce: Bc. Jitka Kaucká

Studijní program: Teologie

Katedra: Katedra pastorálních oborů a právních věd

Název práce: Výzkum náboženské gramotnosti předškolních dětí v křesťanské třídě mateřské školy. Případová studie

Vedoucí práce: doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

Rozsah práce: 152 147 znaků

A. Poznámky k členění práce a jejímu obsahu vzhledem k názvu

Oponent konstatuje, že volbou tématu, vyjádřeného názvem práce si autorka vytkla poměrně ambiciózní cíl. Lze to doložit na jedné straně nedostatkem odborné literatury k českému pojmu „náboženská gramotnost“, na straně druhé spíše bohatým obsahem tohoto pojmu ve světových jazycích (viz např. autorkou zmíněný německý výraz Religionsfähigkeit, který lze přeložit přibližně jako schopnost (lidské bytosti) projevat se nábožensky). Pozornou četbou diplomové práce zjišťujeme, že její obsah neodpovídá dostatečně názvu. Je totiž zredukován na oblast projevů křesťanské víry, přičemž cca první polovina první kapitoly (a většina příloh) obsahuje sice zajímavé informace o gramotnosti obecně, jejích druzích a modelech apod., nicméně jde o informace, které nemají s křesťanskou vírou bezprostřední souvislost. Rozpaky budí dále autorčin způsob chápání Fowlerovy teorie. Teorie tohoto amerického baptistického teologa se totiž netýká primárně křesťanské víry, dokonce ani náboženské víry v úzkém slova smyslu, ale širšího chápání víry jako úsilí zakoušet a dát smysl vlastnímu životu, vytvářet zkušenost se sebou samým i s druhými a se světem prostřednictvím reprezentace bytosti, jež je ohraničená. Na tomto všeobecném základě se J. W. Fowler pokusil o vypracování teoretického modelu za účelem pochopení rozvoje vlastností a schopností, s nimiž člověk „zpracovává“ své vztahy vůči sobě samému, vůči druhým a vposledku vůči Transcendentnímu.

Nemenší rozpaky pociťuje oponent, má-li zhodnotit druhou část práce – empirický výzkum náboženské gramotnosti předškolních dětí konkrétně zvolené třídy konkrétní mateřské školy. Zde musí poukázat zejména na dva problematické body:

1. Volba a použití tzv. pilířů: Konání výzkumu tohoto typu v konkrétní třídě nezbytně vyžaduje použití jiné „pilíře“, než ty, které zvolila autorka. Již proto, že její základní přístup ke zpracování tématu je evidentně pedagogický (dokládá to mj. *Předškolní a primární pedagogika*, velmi často citované dílo v teoretické části diplomové práce), zatímco *Katechismus katolické církve* je dílem ryze teologickým, má svůj přesně vymezený účel (viz Předmluva čl. 11-12), zato s tématem náboženské gramotnosti dítěte předškolního věku nemá nic společného.

2. Samotný výzkum: Založit a provést výzkum, jehož zkoumanými osobami jsou děti ve věku 3-7 let, prostřednictvím pouhé metody dotazníku adresovaného rodičům, byť se zapojením dvou třídních učitelek a asistentky, je metodologicky žet zmýlené a vzhledem k účelu výzkumu nedostatečné. Děti v tomto věkovém rozmezí, zvláště od 5 let výše, jsou již schopné komunikace (jakkoliv ne vždy či ne dostatečně promyšlených verbálních projevů, za to např. kresby něčeho konkrétního z oblasti náboženství a jeho projevů a její následné analýzy pomocí přiměřených a správně formulovaných otázek), kterou nelze ignorovat. Oponenta těší, že to nakonec potvrzuje sama autorka (viz její tvrzení na s. 60).

B. Poznámky k formální stránce diplomové práce

Úroveň formální stránky předložené práce svědčí o autorčině snaze o pečlivost. Dobrou úroveň zde poněkud snižuje výskyt drobných chyb resp. nedostatků. Jedná se o nedostatky v textu, v citování (např. s. 20, 36-39), v číslování podkapitol druhé kapitoly a v nedostatečném členění seznamu literatury.

C. Celkové hodnocení

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem musí oponent konstatovat, že předkládaná práce v této aktuální podobě nevyhovuje v dostatečné míře požadavkům kladeným na diplomovou práci. Z tohoto důvodu ji žet **nemůže doporučit k obhajobě**.

Datum: 8. 5. 2013

doc. Dr. Ludvík Dřimal, Th.D.